

Nr 381.

Av herr **Fjellman m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 20, angående försvarsväsendets ordnande.

Kungl. Maj:t har i sin proposition den 1 februari 1924, nr 20, angående försvarsväsendets ordnande (sid. 362) följt det förslag, som försvarsväsendets lönenämnd avgivit beträffande avlöningsförhållanden reglering för den personal i officers och underofficers tjänsteställning, vilken genom den nya försvarsorganisationen komme att bliva övertalig. Lönenämndens förslag var icke enhälligt, i det att av nämndens 7 ledamöter 3 hade avvikande mening, vilken fått uttryck i den reservation, som avgavs av överstelöjtnant Thörnell med instämmande av flaggstyrman Sandström och i vissa delar av förste marinintendenten Näsman, och som finnes refererad — ehuru oriktigt beträffande frivilligt avgången personal — i propositionen. Någon hänsyn till ifrågavarande reservation har dock icke tagits i propositionen, vilket jag anser vara att beklaga.

Reservationen framhåller, att lönenämndens förslag syntes i vissa avseenden obilligt mot den övertaliga personalen och i vissa avseenden ur andra synpunkter mindre tillfredsställande.

Detta omdöme vill jag överflytta på Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag beträffande ordnandet av den övertaliga officers- och underofficerspersonalens avlöningsförhållanden. I stort sett kan jag härvid ansluta mig till de i reservationen framhållna synpunkterna.

Vad först beträffar den till övergångsstat *tvångsvis överförda personalen*, skulle densamma enligt Kungl. Maj:ts förslag åtnjuta den lön den vid avgången från aktiv stat innehar, dock beräknad efter A-ort. Uppflyttning till högre löneklass inom den lönegrad, vederbörande vid avgången tillhör, må äga rum i mån av fullgjord tjänstgöring, därvid före övergången fullgjord tjänstgöring å aktiv stat tillgodoräknas. Av förslaget i övrigt framgår, att befordran till högre lönegrad skulle vara utesluten.

Detta förslag ställer — som i ovan berörda reservation säges — den tvångsöverförda personalen i en mycket bekymmersam situation. Den ser helt hastigt alla utsikter till befordran på den bana den valt avklippta, samtidigt som den måste vidkännas en i många fall väsentlig försämring i sina inkomster. Möjligheten att få en civil anställning, som kan giva ersättning för de förlorade utsikterna på den militära banan, synes vid så stora personalindragningar, som Kungl. Maj:t föreslår, under nuvarande förhållanden oviss.

Kungl. Maj:ts förslag medgiver visserligen uppflyttning till högre löneklass inom graden, men gör denna uppflyttning beroende av fullgjord effektiv tjänstgöring. Möjligheten att på grund av denna bestämmelse vinna uppflyttning till högre löneklass kommer emellertid att för sådan personal, som endast fullgör den stadgade minimitjänstgöringen (motsvarande årligen en repetitionsövning) eller i allmänhet endast en kortare tjänstgöring, bliva så gott som utan betydelse. För uppflyttning till högre löneklass fordras nämligen sammanlagt 3 års effektiv tjänstgöring. Därtill är att märka, att det ingalunda beror på personalens eget val, i hur stor utsträckning den tages i anspråk för sådan tjänst.

Övergången från den aktiva staten skulle kännas mindre hård, och intresset för tjänsten hos den tvångsöverförda yngre personalen skulle sannolikt främjas, om möjligheten att uppnå åtminstone högsta löneklassen i vederbörlig lönegrad gjordes mindre illusorisk. Det synes dock rimligt, att uppflyttningen till högre löneklass för tvångsöverförd personal sker i långsammare takt än för aktiv personal med hänsyn till den i regel väsentligt mindre tjänstgöringen per år. *Rätt till uppflyttning till högre löneklass inom innehavd lönegrad bör alltså tillerkännas all tvångsöverförd personal enligt den principen, att två år på övergångsstat räknas ifråga om uppflyttning till löneklass lika med ett år på aktiv stat.*

Sådan uppflyttning till högre löneklass kunde emellertid icke komma den personal till godo, som vid övergången redan befinner sig i högsta löneklassen av innehavande grad. För rättvisans skull synes även för dylika beställningshavare inom subaltern- och underofficersgraderna böra beredas den möjlighet till ernående av förbättrade avlöningsförhållanden, som reservationen föreslår. *Löjtnanter, underlöjtnanter och serjeanter, resp. underofficerare av 2 eller 3 graden, som vid avgången från aktiv stat befinna sig i högsta löneklassen av vederbörlig lönegrad, böra alltså, under förutsättning att de i övrigt äro kompetenta och lämpade för befordran, erhålla befordran till närmast högre lönegrad, i samma mån deras jämnåriga, som kvarstå på aktiv stat, vinna befordran.* Arméförvaltningen hade i sitt yttrande över försvarsrevisionens förslag velat gå än längre och ansett, att sådan rätt till befordran borde tillkomma alla subaltern-officerare och underofficerare, intill dess de nått den högsta grad, vartill de, därest omorganisationen icke kommit, skulle i regeln kunnat beräkna att nå, d. v. s. resp. kaptens och fanjunkares (eller motsvarande) grad.

Beträffande den *frivilligt avgångna personalen* är avlöningen föreslagen att utgå med det belopp beställningshavaren vid avgång efter uppnådd pensionsålder i innehavande tjänstegrad skulle hava fått uppbära i pension, alltså med samma belopp för alla beställningshavare inom samma lönegrad, oavsett tjänsteåldern inom lönegraden. Detta innebär, såsom den förenämnda reservationen framhåller, att frivillig avgång blir betydligt mindre lockande för den äldre personalen än för den yngre inom samma lönegrad. Reservationen säger härom vidare: »Det är ett ekonomiskt intresse för statsverket, att en eventuellt be-

slutad inskränkning i kadreerna i möjligaste mån kan åvägbringas på frivillighetens väg. De i jämförelse med försvarsrevisionens förslag förbättrade villkor för frivilligt avgången personal, som lönenämnden förordat, hava ock avsett att stimulera den frivilliga avgången. Såsom lönenämnden säger, torde den senast berörda bestämmelsen angående avlöningen vara särskilt ägnad att förmå den yngre personalen att frivilligt låta sig överflyttas, under det lönenämnden icke har förhoppningar om att äldre personal, som blir relativt sämre ställd, skall beräknas frivilligt avgå annat än undantagsvis. Det synes dock vara ett önskemål, att även sådan övertalig personal, som befinner sig högt uppe i en lönegrad, må frivilligt avgå, och därför bör denna personal icke ställas i en jämförelsevis så missgynnad ställning, som lönenämnden vill göra.» Denna kritik träffar Kungl. Maj:ts förslag i än högre grad än lönenämndens, enär förstnämnda förslag skarpt tjänstgöringsskyldigheten, vilket i och för sig är ägnat att göra frivillig avgång mindre lockande.

Avlöningen för ifrågavarande personal synes därför hellre böra bestämmas på det sätt, som i reservationen föreslås, än enligt Kungl. Maj:ts förslag och alltså *utgå med $\frac{2}{3}$ av lönen på A-ort för aktiv personal, dock med minst ett belopp motsvarande pensionen i vederbörlig lönegrad, vilket sistnämnda belopp efter uppnådd pensionsålder bör åtnjutas såsom pension.*

Under tjänstgöring bör såväl den tvångsöverförda som den frivilligt avgångna personalen erhålla tillskott i den eljest utgående avlöningen, i likhet med vad som är fallet beträffande annan personal med inskränkt tjänstgöringsskyldighet, t. ex. reservstatspersonal och reservpersonal. Kungl. Maj:t synes emellertid i anslutning till lönenämndens majoritet avse, att personalen på övergångsstat skall vid tjänstgöringen erhålla särskild ersättning, *endast då tjänstgöringen fullgöres utom den ort, där vederbörande person är bosatt, eller då — ifråga om tvångsöverförd personal — tjänstgöringstiden avsevärt överstiger den stadgade minimitiden.* För att icke personal på övergångsstat må, när den tjänstgör å sin bostadsort, komma i sämre ställning än annan övertalig personal, vilket icke lärer vara på något sätt motiverat, synes böra bestämmas, att *under tjänstgöring, som fullgöres å bostadsorten, utgår avlöningen med samma belopp som för aktiv personal i vederbörlig löneklass och beräknas efter den ortsgrupp, vartill bostadsorten hör.* Under tjänstgöring, som fullgöres utom bostadsorten, synes avlöningen böra utgå på sätt Kungl. Maj:t föreslagit.

Kungl. Maj:ts förslag innebär vidare, att till övergångsstat tvångsöverförd personal har rätt att kvarstå med oförändrad avlöning under ett år, räknat från slutet av det budgetår, varunder övergången till den nya organisationen kommer att i huvudsak äga rum. Därest beslut fattas av denna riksdag i organisationsfrågan, kan alltså respittiden beräknas komma att omfatta ett år, räknat från slutet av budgetåret 1925—1926, och således utlöpa 30/6 1927. För att personalen med mindre svårighet må kunna ordna sina bostadsförhållanden, synes lämpligare, att *respittiden utsträcker till närmast därpå följande*

laga fardag. Under ovan gjorda antaganden skulle respittiden alltså räcka till 1/10 1927.

Under hänvisning till önskvärdheten att så mycket som möjligt lindra de i alla fall ofrånkomliga svårigheterna för den personal, som genom en förändrad försvarsorganisation blir övertalig, få vi hemställa,

att riksdagen med frångående i motsvarande delar av Kungl. Maj:ts förslag måtte besluta, att övergången till den nya organisationen skall genomföras enligt ovan angivna grunder.

Stockholm den 22 februari 1924.

<i>J. Fjellman.</i>	<i>Nils Holmström.</i>	<i>G. A. Björkman.</i>
<i>H. S. Kinnanson.</i>	<i>Carl Ros.</i>	<i>Gust. A. Gustafsson.</i>
<i>Bj. Holmgren.</i>	<i>Erik Laurén.</i>	<i>Dan. Poppius.</i>
<i>Edvard Lithander.</i>	<i>Axel Eurén.</i>	<i>Karl Starbäck.</i>
	<i>Richard Hermelin.</i>	